

Handläggare: Elisabeth Forsberg Uvemo
Telefon: 08-508 33 010

Till
Utbildningsnämnden
2011-01-20

Gör skolorna i staden tryggare

Svar på remissen ”Motion om Gör skolorna i staden tryggare” från Ylva Wahlström (MP). Dnr: 322-1596/2010

Förvaltningens förslag till beslut

Utbildningsförvaltningen föreslår utbildningsnämnden att besluta följande:

1. Utbildningsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen.
2. Beslutet justeras omedelbart.

Thomas Persson
Utbildningsdirektör

Håkan Edman
Grundskolechef

Sammanfattning

Ylva Wahlström (MP) föreslår i en motion till kommunfullmäktige några åtgärder för att göra skolorna i staden tryggare. Motionären menar att skolorna på ett bättre sätt borde klara av att stödja eleverna i deras sociala utveckling redan i skolans vardag. För att utvecklingen ska ändras behövs samverkan med både föräldrar och socialtjänst.

Förvaltningen delar motionärens uppfattning att det är viktigt att skolan i samverkan med vårdnadshavare, socialtjänst och andra aktörer arbetar för att skapa förutsättningar för en bra och trygg skola, som ger den enskilde eleven optimala möjligheter att nå läroplanens mål.

Ett aktivt och stödjande arbete pågår, inom utbildningsförvaltningen, för att ge skolorna möjlighet och inspiration att inte bara utveckla ett åtgärdande arbete utan även ett främjande och förebyggande arbete i syfte att varje elev kan utvecklas i relation till de sociala och personliga målen i läroplanen.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom utbildningsförvaltningens grundskoleavdelning i samverkan med gymnasieavdelningen.

Bakgrund

Ylva Wahlström (MP) föreslår i en motion till kommunfullmäktige några åtgärder för att göra skolorna i staden tryggare. Motionären menar att olika rapporteringar påvisar en tydlig otrygghet för stadens skolungdomar och att skolorna därför på ett bättre sätt borde klara av att stödja eleverna i sin sociala utveckling redan i skolans vardag. Om skolan kan bidra till att utveckla ett bättre förhållningssätt mellan eleverna under skoltiden borde det också följa dem till deras lediga tid.

Motionären menar att det finns starka krafter utanför skolans verksamhet som försvårar detta, exempelvis data- och filmvåld. För att utvecklingen ska ändras behövs samverkan med både föräldrar och socialtjänst.

Därför föreslår motionären följande:

1. Att utbildningsnämnden får i uppdrag att kartlägga behov samt ta initiativ, med syfte att utveckla och förbättra pedagogiska redskap, för att lösa våld och oroligheter i skolorna och öka elevers och personals arbetstrygghet.
2. Att det införs fler utbildningstillfällen för föräldrar med barn som närmar sig tonåren.
3. Att skolans ansvar med barnavårdsutredningar förstärks.

Förvaltningens synpunkter

Ylva Wahlström (MP) tar i sin motion upp att det är viktigt att skolan är en trygg miljö för barn och ungdomar. Förvaltningen delar motionärens uppfattning att det är viktigt att skolan i samverkan med vårdnadshavare, socialtjänst och andra aktörer arbetar för att skapa förutsättningar för en bra och trygg skola som ger den enskilde eleven optimala möjligheter att nå läroplanens mål.

Hur ser det ut i stadens skolor?

Resultat från Stockholmsenkäten 2010 visare att det pågående arbetet för att skapa en trygg skola går åt rätt håll. Stockholmsenkäten genomförs i grundskolans åk 9 och gymnasiets år 2. Den syftar till att kartlägga drogvanor, kriminalitet, skolk, mobbning samt risk- och skyddsfaktorer. Exempelvis har andelen elever som mobbar minskat från 2006 och även andelen elever som utsatts för kränkningar har minskat.

Årets Elevhälsorapport framhåller att de flesta elever i Stockholms stads skolor trivs bra eller mycket bra och känner trygghet. Av stadens brukarundersökning

2010 framgår att en högre andel av eleverna än förra året anger att de känner sig trygga. Det är dock fortfarande 12 procent av eleverna i årskurs 5 och 18 procent av eleverna i årskurs 8 som ger ett lågt betyg på möjligheten att känna sig trygg i skolan.

Insatser och aktiviteter för en trygg skola

Stockholms skolor ska präglas av förtroende och respekt mellan elever, mellan vuxna och elever samt mellan vuxna och därför är detta arbete ett prioriterat område i Stockholms stad. Trygghet och studiero i en god lärmiljö är en förutsättning för utveckling och lärande. En skola som lyckas skapa goda lärmiljöer främjar också barns och ungas psykiska och fysiska hälsa. Det är lättare att lära i en miljö där man känner sig trygg och där relationerna präglas av tillit till varandra. På så sätt finns ett nära samband mellan lärande och hälsa.

I en mål- och resultatstyrd verksamhet är det den enskilda skolans (rektors) ansvar att avgöra hur undervisningen ska bedrivas samt ta ansvar för resultatet. Skolhuvudmannens ansvar är att skapa de förutsättningar som krävs för att skolans slutresultat och läroplanens mål ska överensstämma och följa upp resultaten.

Förvaltningen har, för att stödja skolorna i värdegrundsarbetet, tagit fram gemensamma *Riktlinjer för trygghet och studiero* som gäller för samtliga skolformer. Dessa uppdateras kontinuerligt. Syftet med riktlinjerna är att konkretisera ansvar och befogenheter på olika nivåer inom staden samt vara ett stöd i skolornas arbete när olika situationer uppstår och för att upprätta de planer och rutiner skolorna ska/behöver ha. Riktlinjerna utgår från en samlad överblick av vad som gäller och hur skolan kan/ska handla i olika situationer utifrån gällande förordning och lagstiftning. Riktlinjerna utgår från skolans värdegrund, som den uttrycks i läroplanerna för grundskolan och gymnasieskolan.

Följande planer ska enligt riktlinjerna om trygghet och studiero finnas på stadens skolor:

1. Skolans lokala arbetsplan
  2. Skolans likabehandlingsplan och plan mot kränkande behandling
  3. Skolans ordningsregler
  4. Skolans plan för säkerhetsarbete
  5. Skolans arbetsmiljöplan
  6. Handlingsplan för hantering av elevers frånvaro
- i grundskola och obligatorisk särskola (utbildningsnämnden)

Planerna och skolans ordningsregler upprättas och revideras i samverkan med personal, elever och föräldrar. Samtliga ovanstående dokument bör finnas

tillgängliga på skolans hemsida.

Samtliga skolor arbetar med likabehandlingsplaner/planer mot kränkande behandling. I och med detta finns ett systematiskt arbete både för att främja och förebygga samt hantera diskriminering, nätmobbning, trakasserier och kränkande behandling. Rutiner finns också för att leva upp till skyldigheten att utreda omständigheterna och vidta de åtgärder som behövs. Alla insatser ska dokumenteras, följas upp och utvärderas.

För att ge möjlighet till uppföljning av elevers frånvaro registrerar skolor elevers frånvaro digitalt. Redovisningen av elevernas frånvaro sker i Stockholm Skolwebb och Fronter och redovisas i skolornas kvalitetsredovisning. Ogiltig frånvaro redovisas även på kommunnivå.

När Skolverkets översikt om verkningsfulla metoder och åtgärder för att skapa trygghet och studiero kommer i början av 2011 ska förvaltningen säkerställa att denna kunskap når ut till samtliga skolor.

Ett aktivt arbete pågår, inom utbildningsförvaltningen, för att ge skolorna möjlighet och inspiration att utveckla inte bara ett åtgärdande arbete utan även ett främjande och förebyggande arbete kring trygghet och studiero i syfte att varje elev ska kunna utvecklas optimalt i relation till de sociala och personliga målen i läroplanen. Exempel på insatser som har genomförts eller planeras att genomföras:

- insatser inom ramen för projektet "En jämställdhetsintegrerad skola i världsklass" exempelvis tagit fram resultat uppdelat på kön för en mer kvalitativ analys i varje skola, checklista för likabehandlingsplan, handledning till skolor för att utveckla metoder och arbetssätt
- en stor utbildningssatsning för personal i ca 45 grundskolor (2 personer/skola) i staden i syfte att utveckla likabehandlingsarbetet med fokus på allas gemensamma ansvar för att förbättra metoder och arbetssätt
- stödmaterial har tagits fram för att tydliggöra skolans ansvar för ett främjande, förebyggande och åtgärdande arbete inom likabehandlingsområdet
- projektet "Hot och Våld i skolan" som under 2010 har kartlagt behov och under våren 2011 kommer utbildningsförvaltningen tillsammans med polisen att ta fram kompetensutvecklingspaket utifrån den genomförda analysen för att ytterligare stödja arbetet ute i stadens skolor
- inspiration och länkar på pedagogstockholm

Förutom detta är det av stor vikt att det inom varje skola finns ett systematiskt elevhälsoarbete. För att stödja detta finns det ett framtaget *kvalitetsprogram för elevhälsoarbetet*. *Riktlinjer för elever i behov av särskilt stöd* finns också för att skapa likvärdiga villkor för dessa elever.

Samverkan skola och socialtjänst

En tydlig samverkan mellan skola och socialtjänst är av yttersta vikt särskilt vad gäller barn som riskerar att fara illa eller far illa. Det är väl belagt i forskning och erfarenhet att barn/elever utvecklas mest gynnsamt om alla vuxna runt barnet samverkar och drar åt samma håll. För att stödja denna samverkan har utbildningsförvaltningen tillsammans med socialtjänst- och arbetsmarknadsförvaltningen tagit fram stödmaterialet "*Riktlinjer och stödmaterial för samverkan och ansvarsfördelning mellan stadsdelsnämndernas verksamheter och skolan*" som fastställts av kommunfullmäktige. Syftet med dessa är att samverkan ska ske på ett liknande sätt över hela staden så att alla involverade ska känna igen sig och veta var man ska vända sig och få ett bemötande och resultat som är likvärdigt överallt. Även ansvarsfördelningen mellan skola och socialtjänst ska bli så tydlig som möjligt. Dessa riktlinjer ska kontinuerligt ses över och uppdateras.

Stadsdelsförvaltningarna har tecknat samverkansöverenskommelser med grund- och gymnasieskolor (inklusive särskola).

Samverkan skola och föräldrar

Föräldrar är en av de viktigaste resurserna när det gäller att förebygga problem bland barn och ungdomar. För att barn/elever ska känna trygghet i skolan och nå sina kunskapsmål är det viktigt att föräldrarna känner sig delaktiga i deras vardag i skolan och har en dialog med skolan om såväl skolmiljön som kunskapsutvecklingen.

Preventionscentrum vid socialtjänst- och arbetsmarknadsförvaltningen har utarbetat en modell kallad *Guldsitsen – en väg till tillitsfulla relationer med barnens föräldrar*. Förhållningssättet innebär i korthet att alla föräldrar oavsett bakgrund ska ses som en resurs för sitt barn och bemötas med likvärdig respekt. Skolans former för möten och kontakter med elevens föräldrar måste anpassas så att föräldrarna har möjlighet att delta i den önskade dialogen. Föräldrarna ses som en bundsförvant i arbetet med att klara skolans mål. En viktig förutsättning för att så ska ske är att skolan och socialtjänsten har ett gemensamt förhållningssätt som bygger på en dialog med föräldrarna och barnen/eleverna, att man känner till varandras regelverk och respekterar varandras kompetenser.

Utbildningsförvaltningen fortsätter att, i samverkan med socialförvaltningen, sprida kunskap om *Guldsitsen* och liknande tankemodeller, för elevers och föräldrars medverkan i stadens skolor i syfte att förbättra den psykosociala miljön.

Förvaltningens förslag

Utbildningsförvaltningen föreslår utbildningsnämnden att godkänna förvaltningens synpunkter som svar på remissen.

Bilaga

1. Motionen "Gör skolorna i staden tryggare" av Ylva Wahlström (MP).